

İSTANBUL TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.**BORSA İSTANBUL A.Ş. PAY PİYASASI TAKAS VE MERKEZİ KARŞI TARAF HİZMETİ
ESASLARI YÖNERGESİ****BİRİNCİ BÖLÜM**
Genel Hükümler**Amaç**

MADDE 1- (1) Bu Yönerge'nin amacı, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi'nin, BİAŞ Pay Piyasası'nda merkezi takas kuruluşu olarak vereceği takas ve merkezi karşı taraf hizmetine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi'nin merkezi takas kuruluşu olarak BİAŞ Pay Piyasası'nda vereceği takas ve merkezi karşı taraf hizmetlerine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge, 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 77 ve 78 inci maddeleri, 27.06.2013 tarih ve 28690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'un 10 uncu maddesi ile 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği, 14.08.2013 tarih ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği, 28.06.2014 tarih ve 29044 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemlerinin Faaliyetleri Hakkında Yönetmeliğe dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 4- (1) Bu Yönerge'de geçen;

- Açık Teklif Yöntemi:** Takasbank'ın bir işlemin eşleştiği anda Piyasa katılımcıları arasına girerek alıcıya karşı satıcı ve satıcıya karşı ise alıcı konumuna geçmesini,
- Borsa/BİAŞ:** Borsa İstanbul Anonim Şirketi'ni
- Çoklu Pozisyon Hesabı:** Takasbank nezdinde MKT üyeleri adına açılan, üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlarının toplu olarak izlendiği ancak her hâlükârda MKT üyesinin kendisine ait pozisyonlarla müşterilerine ait pozisyonların ayrıştırıldığı hesapları,
- Değerlenmiş Teminat:** Toplam yatırılmış teminatın, teminat değerlendirme katsayıları, grup limitleri ve alt grup limitleri uygulaması sonucu hesaplanan tutarını,
- Genel Müdür:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürü'nü,
- Genel Yönetmelik:** 30/05/2013 tarihli ve 28662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliği,

- f) **Gün İçi Risk Hesaplama:** Gün içerisinde belirlenen teminat ve pozisyonlara ilişkin son bakiyeler ve fiyatlar kullanılarak yapılan risk ve teminat değerlemelerini,
- g) **İşlemci Kuruluş:** Piyasada işlem yapma yetkisi bulunan ancak söz konusu işlemlere ilişkin yükümlülüklerin tasfiyesini bir genel MKT üyesi aracılığı ile gerçekleştiren kuruluşu,
- ğ) **Kanun:** 30/12/2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nu,
- h) **Kurul:** Sermaye Piyasası Kurulu’nu,
- ı) **MKK:** Merkezi Kayıt Kuruluşu Anonim Şirketi’ni,
- i) **MKT:** Merkezi karşı tarafı,
- j) **Menkul Kıymet:** Borsa İstanbul Pay Piyasası’nda işlem gören ve 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda menkul kıymet olarak tanımlanmış her türlü sermaye piyasası aracını,
- k) **Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği:** 14.08.2013 tarihli ve 28735 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’ni,
- l) **Merkezi Takas Yönetmeliği:** 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği’ni,
- m) **Pay:** Ortaklığın sermayesini temsil eden ve sahibine ortaklık hakkı veren menkul kıymeti,
- n) **Piyasa:** Borsa İstanbul A.Ş. Pay Piyasası’nı,
- o) **Pozisyon:** Piyasa’da gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan takas borç ve alacaklarını,
- ö) **Prosedür:** Yönergede belirlenen kural ve esaslar çerçevesinde işleyiş ve uygulamalara ilişkin usulleri içeren ve Genel Müdür tarafından onaylanan uygulama esaslarını,
- p) **Sistem:** BİAŞ Pay Piyasası’nda gerçekleştirilen işlemlerin takası amacıyla oluşturulan Takasbank sistemini,
- r) **Takas:** 6493 sayılı Ödeme Ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri Ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’nde yer alan takas tanımını,
- s) **Takasbank:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi’ni,
- ş) **Tekil Pozisyon Hesabı:** Takasbank nezdinde MKT üyeleri adına açılan hesapların alt hesabı olarak üyelerin tek bir müşterisine veya üyelerin kendi portföylerine ait pozisyonların izlendiği hesapları,
- t) **Teminat Hesapları:** Takasbank nezdinde MKT üyeleri adına açılan, üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlar nedeniyle bulundurmaları gereken teminatların izlendiği hesapları,
- u) **Takas İçin Alınan Teminat:** MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlerde, bir temerrüttün vukuu bulması ile bu temerrüttün çözülmesine kadar geçen sürede, temerrüde konu menkul kıymetin fiyat değişim riskinden etkilenilmemesi amacıyla üyelerden tahsil edilen tutarı,
- ü) **TCMB:** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketini,
- v) **Üye:** Takasbank tarafından Piyasa’da merkezi karşı taraf olarak verilen takas hizmetlerine taraf olmalarına, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’nin 6 ncı maddesi çerçevesinde izin verilen MKT üyelerini,
- y) **Yönerge:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. BİAŞ Pay Piyasası Takas ve Merkezi Karşı

Taraf Hizmeti Esasları Yönergesi'ni,

z) **Yönetim Kurulu:** Takasbank Yönetim Kurulu'nu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyeliğe İlişkin Esaslar

Üyelik

MADDE 5- (1)Yönerge'nin 8 inci maddesinde belirlenen şartları sağlayan yatırım kuruluşları Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilmeleri koşuluyla Piyasa'da yapılan işlemler için Sistemde Takasbank tarafından verilecek MKT uygulamasına üye olabilirler.

Üyelik türleri

MADDE 6- (1) Üyeler, doğrudan MKT üyesi ve genel MKT üyesi olmak üzere ikiye ayrılır.

(2) Doğrudan MKT üyeleri, sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir.

(3) Genel MKT üyeleri, kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidirler.

(4) Genel ve doğrudan MKT üyeliği ayrımı, üyenin öz sermaye tutarı, iç sistemlerinin ve teknik altyapısının yeterliliği ile Takasbank tarafından gerçekleştirilen içsel derecelendirme, mali tahlil ve istihbarat çalışmaları dikkate alınarak yapılır.

(5) Piyasada genel MKT üyeliği için başvuru zamanı Prosedür'de belirlenir.

Üyelik türleri arasında geçiş

MADDE 7- (1) Genel ve doğrudan MKT üyelerinin üyelik durumları Takasbank tarafından belirlenmiş olan şartlara uyumları gözetilerek değiştirilebilir. Bu kapsamda, bir doğrudan MKT üyesi sonradan genel MKT üyesi olarak kabul edilebileceği gibi, bir genel MKT üyesi de doğrudan MKT üyesi olarak kabul edilebilir.

(2) Genel MKT üyeleri doğrudan MKT üyesi olmak için başvurabilir. Genel MKT üyelerinin bu yöndeki başvuruları eğer varsa takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak yükümlülük ve hesapların devir veya tasfiyesi kaydıyla Takasbank tarafından kabul edilebilir.

(3) Genel MKT üyeliği kriterlerini taşıyan doğrudan MKT üyelerinin genel MKT üyeliği başvuruları Takasbank tarafından karara bağlanır.

(4) Genel MKT üyeliği şartlarını kaybeden üyeler, şartların kaybedildiğinin Takasbank tarafından kendilerine bildirildiği tarihten itibaren, Yönetim Kurulu tarafından belirlenen süre içerisinde, ilgili kriterleri tekrar sağlayamamaları halinde, doğrudan MKT üyesi olarak yetkilendirilebilirler. Bu takdirde, varsa işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak, yükümlülük ve hesapların bir başka genel merkezi karşı taraf üyesine devri veya tasfiyesinin tamamlanması zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmemesi durumunda bu Yönerge'nin 13 üncü maddesi uygulanır.

MKT Üyelik şartları

MADDE 8- (1) Üyelik şartlarının sağlandığının tespiti ve değerlendirmesi

Takasbank'a ait olup üyelik için asgari olarak aşağıdaki koşulların sağlanmış olması gerekir:

- a) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin üyeliğe ilişkin şartlarının sağlanmış olması,
- b) Piyasa'da mevzuata aykırılıklar sebebiyle işlem yapma yetkisinin kaldırılmamış olması,
- c) İçeriği Takasbank tarafından belirlenen MKT hizmetine ilişkin sözleşme ve/veya taahhütnamelerin imzalanarak Takasbank'a ibraz edilmiş olması,
- ç) Mali bünyesinin Takasbank'a karşı taahhütlerini yerine getirebilecek düzeyde olması,
- d) Takasbank tarafından talep edilecek diğer bilgi ve belgelerin sunulmuş olması.
- e) Üyelerin Yönetim Kurullarınca; bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemleri ile ilgili Takasbank tarafından belirlenen örneğe uygun beyannameyi onaylayarak ibraz etmiş olmaları,
- f) Aracı Kurumların Doğrudan MKT üyesi olabilmesi için;
  - i.İlgili mevzuat uyarınca sınırlı veya genel saklama hizmetine ilişkin yetkisinin bulunması,
  - ii.Asgari 10.000.000 TL özsermayeye sahip olması,
  - iii.Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari D notuna sahip olması,
- g) Aracı Kurumların Genel MKT üyesi olabilmesi için;
  - i.Yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkân veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,
  - ii.Asgari 75.000.000 TL tutarında özsermayeye sahip olması,
  - iii.Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.
- ğ) Bankaların Genel MKT üyesi olabilmesi için;
  - i.Yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkân veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,
  - ii.Asgari 500.000.000 TL tutarında özsermayeye sahip olması,
  - iii.Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.

(2) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme çalışması kapsamında firmanın notunun belirlenmesinde ilgili firmanın mali tabloları, faaliyet raporu, firma tanıtıcı bilgiler formu, firma ana bilgiler formu, piyasalardaki işlem hacimleri, TL saklama bakiyeleri, temerrüt ve istihbarat bilgileri, varsa derecelendirme kuruluşlarından alınan notlar, piyasa istihbarat bilgileri ile yazılı ve görsel medyada çıkan haberler kullanılır. Takasbank kullandığı içsel derecelendirme metodolojisinde dikkate aldığı parametreler ile bu parametrelerin derecelendirme notlarına etkisini internet sitesinde duyurur.

(3) Takasbank teknik altyapı, bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinde arayacağı asgari kriterleri belirlemeye, aranan kriterleri karşılayamayan kuruluşlara uyum için süre vermeye, taahhüt almaya ve kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını denetlemeye yetkilidir.

(4) Yönetim kurulu, asgari özkaynak tutarlarını ilgili sermaye piyasası ve bankacılık düzenlemeleri ile piyasa şartlarını dikkate alarak artırmaya veya eski düzeyine kadar indirmeye yetkilidir.

Üyelik başvurusu ve kabulü

MADDE 9- (1) Üyelik için başvuracak kuruluşların, Takasbank Genel Müdürlüğü'ne hitaben başvuru talebini ve bu Yönergede üyelik için aranan şartların yerine getirildiğini tevsik eden bilgi ve belgeleri içeren bir yazı ile müracaatta bulunması ve bu yazının ekinde, Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinde belirtilen bilgi ve belgeler ile aşağıda belirtilen belgeleri Takasbank'a göndermeleri gerekmektedir.

- a) Üyelik başvuru formu,
- b) Yetki Belgesi (noter tasdikli örneği),
- c) Doğrudan MKT üyeliği için başvuran yatırım kuruluşlarının Piyasa'da faaliyet gösterdiğine dair Borsadan alınacak belge,
- ç) Üyelik Sözleşmesi ve Sözleşme Öncesi Bilgi Formu
- d) Nakit, Kıymet, Teminat, Şartlı Virman ve Elektronik Fon Transfer (EFT) Talimatı Taahhütnamesi,
- e) Faks Cihazı ile İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye Gönderilecek Müşteri Talimatları ile İlgili Uygulama Sözleşmesi,
- f) Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde talep edilecek diğer belgeler

(2) Üyelik başvurularının Takasbank tarafından değerlendirmeye alınması için, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan bilgi ve belgeler ile Takasbank tarafından istenecek diğer bilgilerin tamamlanmış olması gerekir. Takasbank yapılan başvuruları 8 inci maddede aranan şartların yerine getirilip getirilmediği açısından değerlendirir. Başvuruya ilişkin Takasbank tarafından alınan karar ilgiliye yazılı olarak 2 ay içerisinde bildirilir.

(3) Üyelik başvurusu kabul edilen kurumun Takasbank nezdinde faaliyetlerine başlayabilmesi için üyelik başvurusunun uygun görüldüğünün tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde;

- a) Üyelik giriş ücretini yatırması,
- b) Üyelik teminatını yatırması,
- c) Garanti Fonu katkı payını yatırması,
- ç) Takasbank sistemi üzerinde Üye adına işlem yapacak olan personeli yetkilendirmesi gerekir.

Aksi takdirde ilgili kuruma verilen üyelik izni iptal edilir. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirildiği tarih, kurumun Piyasa'da sunulan merkezi karşı taraf hizmetine üye olduğu tarih olarak kabul edilir ve üye bu tarihten itibaren işlem yapmaya hak kazanır.

Üyelerin genel yükümlülükleri

MADDE 10- (1) Üyelerin aşağıda sayılan hususlara uyması zorunludur:

- a) Bu Yönerge ve ilgili diğer mevzuatla piyasa takas işlemleri ve merkezi karşı taraf hizmetine ilişkin olarak belirlenen tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
- b) Müşterilerine ve diğer üyelere karşı iyi niyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranmak,
- c) Takasbank tarafından öngörülen garanti fonu katkı paylarını yatırmak,
- ç) MKT üyesi olabilmek için gerekli iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim mekanizmalarının sürekliliğini sağlamak amacıyla gerekli tüm önlemleri almak,
- d) Ayırıştırılmış tekil hesap açılması durumunda, Takasbank nezdinde üye hesapları ile bunlara bağlı alt hesapların taşınmasının gerektiği hallerde devralacak bir genel MKT üyesinin önceden belirlenmiş olması halinde müşterileri ile imzaladığı çerçeve sözleşmelerde söz konusu hususa ilişkin bilgilere yer vermek,
- e) Ayırıştırılmış tekil hesap açılması durumunda, teminatların izlendiği hesapların yapısı ve Takasbank tarafından sağlanan ayırıştırmanın kapsamı, Takasbank nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin üyeye ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru

olarak bilgilendirilmesini temin etmek,

f) Çoklu müşteri pozisyon hesaplarında diğer müşterilerin pozisyonlarının da izlendiği, bu hesaplarla ilişkilendirilen teminatların çoklu hesaptan kaynaklanan toplam risk için kullanılacağı ve bu hesaplarla ilişkilendirilen teminatların Takasbank tarafından üyeye ait olduğunun kabul edildiği hususunda müşterilerini bilgilendirmek,

g) Portföy hesapları için yatırılacak teminatları tamamen kendilerine ait varlıklardan karşılamak,

ğ) Çoklu müşteri pozisyon hesapları için yatırılacak teminatları kendilerine ait veya Kanun'a uygun olarak üzerinde tasarruf yetkisi kazandığı teminatlar karşılamak,

h) Çoklu müşteri pozisyon hesapları için yatırılan teminatlar müşterilerden veya diğer kişi ve kurumlardan mülkiyet devri sözleşmeleriyle sağlanmışsa, mülkiyet devir sözleşmelerinin muhafazasını, teminatların sağlandığı müşteri, kişi ve kurumlar ile çoklu müşteri pozisyon hesaplarına yatırılan teminatların eşleştirilmesini temin edecek etkin bir kayıt ve takip sistemi kurmak,

ı) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

i) Takasbank tarafından talep edilen aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülükleri süresi içinde yerine getirmek,

j) Takasbank'ın yapacağı sistem değişikliklerine belirlenen süreler içerisinde uyum sağlamak ve testlere iştirak etmek,

k) Takasbank nezdindeki pozisyon hesapları ile kendi nezdindeki portföy/müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,

l) Teminatları Takasbank nezdindeki ilgili teminat hesaplarına yatırmak,

m) Bu Yönerge kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak,

n) Yasal olarak tutmakla yükümlü oldukları defter ve kayıtlara ek olarak, Takasbank tarafından kararlaştırılan diğer kayıtları tutmak, bilgi ve belgeleri usulüne göre düzenlemek; bunları periyodik olarak veya Takasbank'ın istediği zamanlarda Takasbank'a iletmek ve söz konusu kayıt ve belgeleri 1 yıl boyunca saklamak,

o) Bu Yönerge kapsamındaki diğer yükümlülüklerini süresi içerisinde ve eksiksiz olarak yerine getirmek.

(2) Herhangi bir üyenin, yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getiremeyeceğini öngörmesi halinde, durumu sebeplerini de içeren tüm tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Kurul'a ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmesi zorunludur. Söz konusu bildirim, Takasbank'ın bu Yönerge'de belirlenen tedbirleri almasına engel teşkil etmez.

Genel MKT Üyelerinin sorumluluğu

MADDE 11- (1) Bir işlemci kuruluşun takas işlemlerini gerçekleştiren genel MKT üyesi, ilgili işlemci kuruluşun kendisi üzerinden gerçekleştirdiği işlemlere ilişkin yükümlülüklerini Takasbank'a karşı kayıtsız şartsız yerine getirmekle sorumludur. Takası gerçekleştiren genel MKT üyesi ile takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluş; işlemci kuruluşun kendisine ve müşterilerine ait ilgili genel MKT üyesi üzerinden gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle Takasbank'a karşı oluşan yükümlülüklerden müşterek borçlu

ve müteselsil kefil olarak sorumludurlar.

(2) Bir genel MKT üyesi; takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşların, 12 nci maddedeki yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini takip etmekle, yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde gerekli tüm tedbirleri almakla ve tedbirlere rağmen yükümlülüklerin hala yerine getirilmediğinin tespiti halinde ise aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan hükümlere uygun hareket etmeklesorumludur.

(3) Genel MKT üyesinin bu maddenin ikinci fıkrasında ifade edilen sorumluluğu, ilgili işlemci kuruluşun Piyasa'da gerçekleştirdiği işlemlerden dolayı Takasbank'a karşı olan tüm hak, yükümlülük ve hesaplarının başka bir genel MKT üyesine devri veya tasfiyesinin gerçekleşmesi şartıyla kaldırılır.

İşlemci Kuruluşlar

MADDE 12- (1) İşlemci kuruluşların pozisyon ve teminatları genel MKT üyelerine bağlı münhasıran açılmış alt hesaplarda izlenir.

(2) İşlemci kuruluşlar aşağıdaki hususların temini ile yükümlüdür:

- Pozisyon ve teminatların, gerek kendisi gerekse genel MKT üyesi nezdinde izlenmesi ve teminatlandırma yöntemleri ile ilgili olarak bu Yönerge'de ve bu Yönerge'ye dayanılarak çıkartılacak olan Prosedür'de yer alan düzenlemelere uymak,
- Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
- Bağlı olduğu genel MKT üyesi nezdindeki kendi müşterilerine ait hesaplar ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,
- Kendi müşterilerine ait genel MKT üyesi veya Takasbank nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin ilgili genel MKT üyesine ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece kendi nezdindeki hesaplar ile ilgili olarak ve bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,
- Bu Yönerge kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak ilgili genel MKT üyesi, Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak.

(3) İlgili genel MKT üyesi tarafından, herhangi bir işlemci kuruluşun bu maddenin ikinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmediğinin tespiti halinde durum söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmediğini tevsik edici tüm bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Takasbank'a iletilir ve söz konusu aykırılıkların giderilmesini teminen gerekli tüm tedbirler alınır. (4) İşlemci kuruluşların müşterilerinin korunmasını teminen, genel MKT üyesi tarafından alınan tüm tedbirlere rağmen ilgili işlemci kuruluşun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediği hallerde işlemci kuruluşun müşterilerine ait pozisyon ve teminatlar, aralarındaki sözleşme çerçevesinde ilgili genel MKT üyesinin Takasbank'a ilettiği talep üzerine, talepte bulunan genel MKT üyesine devredilir. Devir Takasbank tarafından belirlenen pozisyon ve teminatların fiyatları dikkate alınarak yapılır. İşlemci kuruluş devredilen müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin sahiplik bilgilerini, devralan Üyeye bildirir. Takasbank tarafından, ilgili genel MKT üyesinden alınan devir gerekçeleri ile devir işlemi hakkında 1 iş günü içinde Kurula ve ilgili kamu otoritesine bilgi verilir.

(5) İşlemci kuruluşlara ilişkin ilgili oldukları diğer düzenlemelerde yer alan hükümler saklıdır.

Üye faaliyetlerinin kısıtlanması

MADDE 13- (1) Üyelerin bu Yönerge kapsamındaki faaliyetleri, aşağıdaki durumlarda Takasbank tarafından kısıtlanabilir.

- Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 13 üncü veya Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 14 üncü maddesi uyarınca, takas hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası araçlarında faaliyetlerinin durdurulması veya üyelikten çıkarılması,
- Yönerge, Prosedür ve üyelik sözleşmesinde belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,
- Üye ile ilgili; protesto, haciz, ihtiyati tedbir gibi olumsuzluklar tespit edilmesi, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması, ilgili faaliyet yetki belgesinin iptali, herhangi bir nedenle Piyasa'da işlem gören sermaye piyasası araçları ile ilgili işlem yapmasının yasaklanması, haklarında tedrici tasfiye ya da iflas kararı verilmiş olması veya olumsuz istihbarat alınması,
- Takasbank tarafından periyodik olarak yapılan; istihbarat, mali tahlil ve/veya derecelendirme çalışması sonucu üyenin kredi değerliliğinin olmadığı veya azaldığının tespit edilmesi.

(2) Bu maddede yazılı durumlardan birinin ortaya çıkması halinde Takasbank, üyenin mevcut pozisyonlarının kısmen veya tamamen tasfiye edilmesini kararlaştırabilir.

(3) Üyenin faaliyetlerinin bu maddede yer alan hususlar nedeniyle kısıtlanması halinde durum, Borsa'ya, Kurul'a ve ilgili kamu otoritesine bildirilir.

Üyeliğin sona ermesi

MADDE 14- (1) MKT üyeliği,

- Bu Yönerge ve ilgili diğer düzenlemelerde belirlenen MKT üyeliği şartlarından herhangi birinin kaybedildiğinin Takasbank tarafından tespit edilmesi,
- Bu Yönerge veya ilgili diğer düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle MKT sisteminin güvenli ve kesintisiz işlemesini tehlikeye düşürecek önemli nitelikte risklerin ortaya çıktığının Takasbank tarafından tespit edilmesi,
- MKT Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümleri çerçevesinde faaliyetleri kısıtlanan MKT üyelerinin aynı maddenin altıncı fıkrası ile kendilerine verilen azami altı aylık süre içinde ilgili yükümlülüklerini yerine getirmemiş olması,
- MKT üyesinin kendisinin talep etmesi, hallerinde Yönetim Kurulu kararı ile sona erdirilebilir.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi çerçevesinde MKT üyeliğini sona erdirmek isteyenler, durumu Takasbank'a yazılı olarak bildirir. Şu kadar ki, MKT üyeliğini sona erdirmek isteyen ilgili üyenin, bu Yönetmelik ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirmiş olması şarttır. Bu hallerde Yönetim Kurulu, MKT üyeliğini sona erdirmeye izin verebilir. Üyelikten ayrılma talebinin yönerge ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki tüm yükümlülükler yerine getirilmeden yapılması halinde üyeye bu yükümlülüklerini tamamlaması için, talebi bildirdiği tarihten itibaren 30 günlük süre verilir. Verilen süre içerisinde yükümlülüklerini yerine getiren üye durumu yazılı olarak Takasbank'a bildirir, bildirim sonrası gerçekleşecek ilk Yönetim Kurulu toplantısında Üyenin ayrılma talebi ele alınır. 30 günlük süre içerisinde yükümlülüklerini tamamıyla yerine getirmeyen üyeler ancak tüm pozisyon ve yükümlülüklerini kapattıktan sonra üyelikten çıkmak için tekrar başvuruda

bulunabilir.

- (3) Takasbank, bir MKT üyesinin üyeliğini sona erdirirken Borsa'nın görüşünü alır.
- (4) Takasbank, MKT üyeliği sona erdirilenlerin, takasını gerçekleştirdiği işlemci kuruluşlara ait işlemlerin düzenli ve kesintisiz bir şekilde yürütülmesini teminen, ilgili işlemci kuruluşlara ve onların müşterilerine ait pozisyonların başka bir genel MKT üyesine devri de dâhil olmak üzere gerekli tüm tedbirleri almaya yetkilidir.
- (5) MKT üyeliğinin sona erdirilmesi durumunda dâhi, üyeliğin sona erdirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu kararı tarihine kadar yapılmış işlemlerle ilgili söz konusu kuruluşun Takasbank'a karşı bu Yönerge ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki yükümlülükleri devam eder.
- (6) MKT üyeliği sona erdirilen üye hakkında; Kurul, ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili piyasa yöneticisinin ivedilikle bilgilendirilmesi zorunludur.

ÜÇÜNCÜBÖLÜM

Takas ve MKT hizmeti esasları

Takasbank'ın sorumluluğu

MADDE 15- (1) Takasbank, Piyasa'da gerçekleştirilen ve Sistem'de takası yapılan işlemlerde açık teklif yöntemiyle merkezi karşı taraftır. Söz konusu işlemlerde Takasbank alıcıya karşı satıcı, satıcıya karşı ise alıcı konumunda takasın tamamlanmasını taahhüt eder. Takasbank; Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, üyeler tarafından bu Yönerge'de ve mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uygun olarak Piyasa'da yaptıkları işlemlerden kaynaklanan takas yükümlülüklerini merkezi karşı taraf olarak üstlenir.

(2) Açık teklif yönteminde Takasbank'ın işlemin taraflarına karşı olan yükümlülüğü, alım ve satım emirlerinin Piyasa'da eşleştiği anda başlayıp, takasın tamamlanmasıyla son bulur. Borsa tarafından iptal edilen işlemlere ilişkin, Takasbank'ın taraflara karşı olan yükümlülüğü, Takasbank tarafından işlemlerin iptal edildiğine dair güncellemeler yapıldığı anda ortadan kalkar. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 5 inci maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde işlem bazında üyeye tahsis edilen limitin aşıldığı durumda, 33 üncü madde hükümleri saklı kalmak üzere, imtina ettiği işlemlerden kaynaklanabilecek zararlardan sorumlu değildir.

(3) Piyasa'da gerçekleşen işlemlerde Takasbank'ın muhatabı üyelerdir. Üyelerin müşterilerine karşı ve genel MKT üyelerinin işlemci kuruluşlara karşı olan yükümlülüklerinden Takasbank sorumlu değildir.

(4) İhraççıdan kaynaklanan riskler MKT olarak verilen taahhüt kapsamının dışındadır.

(5) Temerrüt durumunda ortaya çıkacak likidite ihtiyaçlarının ve zararın karşılanmasında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümünde yer alan hükümler uygulanır.

Takas ve MKT hizmeti sunulan pazar ve platformlar

MADDE 16- (1) Piyasa bünyesindeki pazar ve platformlarda yapılan bütün işlemlerin takası, Kurul'ca getirilen istisnalar hariç, Takasbank tarafından gerçekleştirilir. Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 17 nci maddesi hükmü saklıdır.

(2) Piyasa bünyesinde bulunan pazarlarda/platformlarda yabancı para cinsinden gerçekleştirilen işlemlerin takası Takasbank tarafından muhabir banka ve/veya Takasbank nezdindeki hesaplar kullanılarak sonuçlandırılır.

(3) Takasbank Yönetim Kurulu, Kurul tarafından da uygun görülmesi halinde, Borsa'nın talebi veya Borsa'nın görüşü alınmak suretiyle, Piyasa içinde yeni kurulacak veya halen mevcut pazar veya platformlardan bazılarında veya yeni ihraç edilecek veya halen işlem gören bazı menkul kıymetlerde sadece takas hizmeti verip MKT hizmeti vermeme veya MKT hizmetini sonlandırma kararı alabilir. Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin takas işlemleri; İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği doğrultusunda Takasbank tarafından, usul ve esasları işbu Yönerge'deki kurallar dahilinde gerçekleştirilir ve detayları prosedürlerle belirlenir.

(4) Üyelerden, Piyasa'da MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin takas işlemleri nedeniyle ortaya çıkabilecek temerrütlerde kullanılmak üzere tutarı Takasbank tarafından belirlenen yöntemler çerçevesinde hesaplanan teminat alınabilir. Takas için alınan teminatlar bir temerrüdün gerçekleşmesi ile bu temerrüdün çözülmesine kadar geçen sürede, temerrüde konu menkul kıymetin fiyat değişim riskinden etkilenilmemesini teminen üyelerden tahsil edilir. Takasbank'ın MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin temerrütlerde sorumluluğu, takas için alınan teminatlarla sınırlıdır. Temerrüt yönetimine ilişkin usul ve esaslar Prosedür'de belirlenir.

Takas tarihi ve süresi

MADDE 17- (1) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlerin takas günü, işlem gününü takip eden ikinci iş günüdür (T+2).

(2) Takas süreleri belirlenirken Takasbank ve Piyasa'nın açık olduğu iş günleri dikkate alınır.

(3) Yarım günlerde uygulanacak takas süreçleri Takasbank tarafından belirlenerek Üyelere duyurulur.

(4) Taraflarca menkul kıymet ya da nakit yükümlülüğünün takas tarihinden önce yerine getirilerek takas işlemlerinin sonuçlandırılması mümkün değildir.

(5) Piyasa'nın takas son saatleri Borsa'nın görüşü alınarak Takasbank Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

(6) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin nakit ve menkul kıymet takas yükümlülükleri Prosedür'de belirtilen saatler içerisinde yerine getirilir. Aksi halde temerrüt hükümleri uygulanır.

(7) Takas süresi; takas, saklama, ödeme veya piyasa işletim sistemlerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle Genel Müdür tarafından geçici olarak değiştirilebilir.

Para birimi

MADDE 18- (1) Takas işlemlerinden kaynaklanan nakit yükümlülüklerinin ödenmesinde işlemlerin gerçekleştiği para birimi kullanılır.

(2) Takasbank, Prosedür'de belirleyeceği esaslar çerçevesinde, nakit takas yükümlülüklerinin işlemlerin gerçekleştiği para biriminden farklı para birimleri üzerinden de gerçekleştirilmesine izin verebilir.

Takasın kesinliği

MADDE 19- (1) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak ortaya çıkan takas talimat ve işlemleri ile ödeme işlemleri üye faaliyetlerinin geçici ya da sürekli olarak durdurulması, idari ve adli merciler nezdinde tasfiye işlemlerine başlanması durumu da dâhil olmak üzere, geri alınamaz ve iptal edilemez.

- (2) Üye faaliyetinin durdurulduğu veya bu sonucu doğurabilecek her türlü kararın Takasbank'a tebliğ edildiği anda ivedilikle işlemlerin durdurulması için Borsa bilgilendirilir.
- (3) Piyasa'da gerçekleşerek takas sistemine aktarılan tüm sözleşmelerin takas işlemleri bu Yönerge hükümleri çerçevesinde sonuçlandırılır.
- (4) Üyenin Takasbank nezdinde bulunan mevcut nakit ve menkul kıymet bakiyeleri ile tesis etmiş olduğu teminatlar, yükümlülüklerinin sona erdirilmesi için kullanılır.

Netleştirme

MADDE 20- (1) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlerde net borç veya alacak tutarının hesaplanmasında menkul kıymet bazında müşteri/portföy ayırımı da gözetilerek çok taraflı netleştirme yönteminin uygulanması esastır. Netleştirme sonucunda oluşan net menkul kıymet borç veya alacakları karşılığında nakit alacak veya borçlar oluşturulur.

(2) Kurul veya Borsa netleştirme işlemi yapılmadan takas yükümlülüklerinin yerine getirilmesine; Piyasa, pazar, işlem platformu, menkul kıymet veya yatırımcı bazında brüt takas uygulanmasına, brüt takas işleyişinden piyasa yapıcı ve/veya likidite sağlayıcı üyelerin muaf tutulmasına, toptan alış, satış işlemlerinin, özel işlem bildirimlerinin ve diğer bazı özellikli işlemlerin takasının netleştirme dışında tutulmasına, netleştirmenin sadece iki üye arasındaki işlemlerde yapılmasına veya belirli nitelikteki işlemlerin netleştirme dışında bırakılmasına karar verebilir.

Teslim karşılığı ödeme prensibi

MADDE 21- (1) Takas işlemlerinde teslim karşılığı ödeme prensibi uygulanır. Prensip çerçevesinde; takas gününde takas yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyelerin takas alacakları ödenmez.

(2) Takas gününde kısmi olarak yerine getirilen yükümlülükler karşılığında alacaklar da kapatılan borçlar oranında kısmi olarak ödenir.

Likidite sırası

MADDE 22- (1) Piyasa'da işlem gören kıymetler likit ve likit olmayan şekilde 2 gruba ayrılarak takas işlemleri gerçekleştirilebilir.

(2) Takasbank, üyeler tarafından yatırılan nakit tutarları belirleyeceği bir saate kadar sadece likit olmayan kıymetlerin takas işlemlerini gerçekleştirmek için kullanabilir.

Piyasa'da yapılan işlemlerin düzeltilmesi

MADDE 23- (1) Piyasa'da yapılan işlemlere ilişkin düzeltmeler Sistem'de gerçekleştirilir. İşlem düzeltmelerine ilişkin usul ve esaslar ile kullanılacak yöntem Prosedür ile belirlenerek üyelere duyurulur.

Üyelerarası pozisyon aktarımı

MADDE 24- (1) Üyenin pozisyonlarını başka bir üyeye devretmesi mümkündür. Pozisyon aktarımına ilişkin usul ve esaslar Prosedür ile belirlenerek üyelere duyurulur.

Piyasa takas işlemleri

MADDE 25- (1) Piyasa'da gerçekleştirilen alım-satım işlemleri sonucunda, menkul kıymet bazında üyenin müşterileri ve portföyü için ayrı ayrı olmak üzere net kıymet/nakit borç ve alacakları belirlenir.

(2) Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri, Takasbank tarafından belirlenen ilgili nakit veya menkul kıymet hesapları kullanılarak hesaben sonuçlandırılır. Yükümlülükler, menkul kıymet borcu olan üyeler tarafından MKK nezdinde Takasbank takas hesapları, nakit borcu olan üyeler tarafından ise Takasbank nezdindeki nakit takas hesapları kullanılarak yerine getirilir.

(3) Takas, Takasbank tarafından belirlenen aralıklarda en fazla miktarda kaydın takasını yapacak şekilde toplu olarak sonuçlandırılır. Takas yükümlülüklerinin kısmi olarak yerine getirilmesi de mümkün olup, Takasbank tarafından belirlenen zamanlarda kısmi olarak yerine getirilen yükümlülükler karşılığında kısmi takas yapılır.

(4) Borsa, Piyasa'da gerçekleşen ancak takasının Takasbank dışında yapılmasına karar verilen işlemleri Takasbank'a bildirir.

Piyasalar arası mahsup işlemleri

MADDE 26- (1) Takasbank tarafından işletilen piyasalar ile takas hizmeti verilen piyasalar/pazarlar arasında üyeler tarafından nakit ve/veya menkul kıymet mahsup talimatı iletilerek bir piyasadan/pazardan olan alacaklarının diğer piyasa/pazar işlemlerinden kaynaklanan borçlarına mahsup edilmesi mümkündür. Mahsuba ilişkin usul ve esaslar Prosedürle belirlenerek üyelere duyurulur.

DÖRDÜNCÜBÖLÜM

Hesap İşlemleri

Hesap yapısı

MADDE 27- (1) Piyasa'da işlem yapmak isteyen bütün üyeler, takas işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan nakit ve menkul kıymet hesaplarını Takasbank, MKK ve işlemin niteliği gerektirdiği takdirde, Takasbank tarafından belirlenecek muhabir banka nezdinde açmak zorundadırlar.

(2) Takasbank nezdinde işlem, pozisyon ve teminatların takip edilebilmesi amacıyla işlem, pozisyon ve teminat hesapları açılır.

(3) İşlem Hesabı, Piyasa'da eşleşen emirlerin işlem bazında izlendiği hesaptır.

(4) Pozisyon hesaplarında işlemlerin netleştirilmesi sonucu hesaplanan net tutarlar yer alır. Risk yönetimi, pozisyon hesapları üzerinden yapılır.

(5) Takasbank nezdinde üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlarına ilişkin teminatların izlendiği teminat hesapları açılır. Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlerin izlendiği teminat hesapları için müşteri/portföy ayırımına gidilmez.

Hesap tipleri

MADDE 28- (1) Takasbank nezdinde işlem hesapları ile ilişkilendirilen, pozisyon ve teminat hesapları "Müşteri" ve "Portföy" olmak üzere iki farklı tipte açılabilir. Portföy hesabı, üyenin kendi portföyü için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır. Müşteri pozisyonlarının çoklu pozisyon hesaplarında toplu olarak izlenmesi esastır. Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlerin izlendiği hesaplar için müşteri ve/veya portföy ayırımına gidilmez.

(2) İşlemci kuruluşlar için genel MKT üyesine bağlı, genel MKT üyesinin diğer müşteri ve işlemci kuruluş hesaplarından ayrı, tekil portföy ve çoklu müşteri pozisyon hesapları açılır.

(3) Pay Piyasası'nda müşteri pozisyon ve teminatlarının, MKT üyesi tarafından talep edilmesi halinde Takasbank nezdinde açılan kendisine bağlı tekil pozisyon hesapları ile müşteriye ait teminat alt hesaplarında izlenmesi gereklidir. Tekil hesap açılmasını talep edebilecek müşterilerin taşınması gereken şartlar ve/veya asgari pozisyon büyüklükleri prosedür ile belirlenir.

(4) Üyeler, kendi portföyüne ait pozisyon ve teminatlar ile müşteri pozisyon ve teminatlarını Takasbank sisteminde açılacak hesaplarda ayrı izler. Takasbank tarafından çoklu pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş teminat hesaplarına üyeler tarafından yatırılan teminatların Üyeye ait olduğu kabul edilir.

Hesapların açılması

MADDE 29- (1) İşlem yapılacak hesapların Takasbank sisteminde tanımlanmış olması gerekir.

(2) İşlemci kuruluşlar için genel MKT üyesi nezdinde hesap açılması zorunludur.

Ayrıştırma

MADDE 30- (1) Piyasa'da müşteri işlem, pozisyon ve teminatları, üyeye bağlı olarak açılan çoklu veya tekil işlem ve pozisyon hesapları ile bu hesaplarla ilişkilendirilen teminat hesaplarında, üyenin kendi işlem, pozisyon ve teminatlarından ayrı şekilde izlenir.

(2) Üyenin kendi portföyüne ait işlem, pozisyon ve teminatlar, münhasıran üyeler için açılacak tekil işlem ve pozisyon hesabı ile bu hesapla ilişkili teminat hesabında izlenir.

Hesap taşıma

MADDE 31- (1) Tekil veya çoklu pozisyon hesaplarında izlenen pozisyonlar ve bu pozisyonlarla ilişkili teminatlar, Takasbank'ın uygun görmesi halinde, devreden ve devralan MKT üyelerinin talimatıyla Takasbank tarafından MKT üyeleri arasında taşınabilir. Bu halde, devreden MKT üyesi, pozisyon ve teminatları devredilecek müşterilerinin yazılı onayını alır.

(2) Çoklu pozisyon hesaplarının taşınabilmesi için, hesaplarda pozisyonu bulunan tüm müşterilerin talimatı gereklidir. Taşınması için müşterilerce talimat verilen çoklu pozisyon hesapları ile ilişkili teminatlar üyenin talimatı ile taşınır.

(3) Takasbank'ın hesap taşıma taleplerini takas işlemlerinin sıhhati ve takasın güvenliği açısından reddetme hakkı saklıdır.

(4) Temerrüt veya diğer sebeplerle üyelik faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen bir üyeye bağlı hesaplarda izlenen pozisyonlar ile bu pozisyonlarla ilişkili teminatların bir başka üyeye aktarılması durumunda ise, taşıma işlemleri;

b) Devreden üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmış olması halinde sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,

c) Devreden üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmamış olmasına rağmen taşınmanın gerçekleşeceği tarihe kadar devreden üyenin devralacak bir üye ile sözleşme yapması halinde bu sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,

ç) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümlere uygun olarak bir belirleme yapılmamış olması durumunda ise Takasbank tarafından devralacak bir üyenin bulunabilmesi halinde,

Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

- (5) Hesap taşıma işlemi yapılması durumunda aktarılan hesaplarda yer alan teminatlar, faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen üye nezdindeki kayıtlarla Takasbank kayıtları arasında mutabakat sağlanana kadar çekilemez. Adli ve idari mercilerce sürdürülen takiplere ilişkin hükümler saklıdır.
- (6) Üyenin Piyasa faaliyetlerinin kısıtlanması veya üyeliğinin sona erdirilmesi halinde, bağlı müşteri hesaplarından taşınabilecek ya da iade edilebilecek teminat tutarı, temerrüt sonrasında doğan değişim teminatı tutarlarının hesaplara yansıtılmasını takiben kalacak teminat miktarıyla sınırlıdır.
- (7) Pozisyon ve teminatları devralacak bir üyenin bulunamaması, bulunması için yeterli süre olmaması veya teminat açığı sebebiyle taşınamayan veya pozisyonların tasfiyesi sonrasında teminat açığı oluşan hesaplar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümündeki esaslar dâhilinde tasfiyeye tabi tutulabilir. Devralacak bir üye bulunamaması sebebiyle taşınamayan hesaplardaki pozisyonların tasfiyesi sonrasında oluşacak teminat bakiyesi Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi çerçevesinde iade olunur.
- (8) Temerrüt veya diğer sebeplerle, üyelik faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen bir üyeye bağlı hesaplara ilişkin olarak; söz konusu hesapların Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek Pazar/platformlara ilişkin olması veya hesaplarda yer alan menkul kıymetlerin Kurul'ca MKT hizmeti verilmemesine izin verilen menkul kıymetlerden olması halinde söz konusu Pazar/platform/menkul kıymetle ilgili pozisyonlarda Takasbank taşıma hizmeti vermeyebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Risk Yönetimi ve Teminatlandırma Esasları

Risk yönetimi

MADDE 32- (1) Piyasa'da risk yönetimi Takasbank tarafından yapılır.

(2) Piyasa'da MKT hizmeti verilen menkul kıymetler için işlem anı ve işlem sonrası risk yönetimi metotları uygulanır. Takasbank emirlerin iletilmesi sırasında emirlerin işleme dönüşme ihtimalini göz önünde bulundurarak hesapta yeterli teminat bulunmasını sağlamak üzere işlem öncesi risk yönetimi metodu uygulayabilir. İşlem anı öncesinde yeterli teminata sahip olmayan hesaplar ile teminat tamamlama çağrısı bulunan hesapların işlemlerine ilişkin kurallar Prosedürde belirlenir.

(3) Üyelerin Takasbank nezdinde açtıkları portföy ve müşteri hesaplarında yer alan takas pozisyonları, garanti fonu katkı payları ile teminatlar Takasbank tarafından asgari olarak her işgünü sonu itibarıyla güncelleme işlemine tabi tutulur.

(4) Yapılan güncelleme işlemi sonucu teminatı yetersiz olan hesaplar için teminat tamamlama çağrısı yapılır. Teminat tamamlama çağrıları, Takasbank tarafından sağlanan üye ekranları ve/veya raporlama yoluyla yapılır. Teminat tamamlama çağrısının Sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirim gerek kalmaksızın üyenin çağrıyı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar.

(5) Üyeler teminat tamamlama yükümlülüklerini teminat yatırarak veya pozisyon kapatarak yerine getirebilirler. Teminat yatırma, çekme, değerlendirme, hesap güncelleme ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi işlemleri pozisyon hesabı bazında gerçekleştirilir. Takasbank tarafından gün içi ve gün sonunda uygulanacak risk yönetimi süreçleri, teminatların hesaplanmasında kullanılacak model ve/veya parametrelerin içeriği ve hesaplanma yöntemleri, teminat tamamlama süreçleri ve bunlara ilişkin son süreçler Prosedür'de açıklanır.

(6) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin takas için alınan teminat tutarının hesaplamasında, MKT hizmeti verilen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere uygulanan yöntem ve parametreler kullanılır. Risk yönetimi ve takas için alınan teminatlara ilişkin diğer usul ve esaslar Prosedür'de belirlenir.

Risk limitleri

MADDE 33- (1) Takasbank, MKT hizmeti verdiği Piyasa'da Üyelere mali yeterlilikleri nispetinde risk limitleri tanımlar. Risk limitleri Piyasa için ayrı olarak belirlenebileceği gibi MKT hizmeti verilen tüm piyasalar için toplam olarak da belirlenebilir. Risk limitleri, Üyelerin MKT hizmeti verilen piyasalarda taşıdıkları pozisyonlar nedeniyle bulunması gereken teminat tutarları üzerinden belirlenir.

(2) Üye bazında belirlenen limit sadece ilgili üyeye Takasbank tarafından bildirilir.

(3) Üyenin MKT hizmeti verilen tüm pazarlarda kendisi ve müşterileri için almış olduğu tüm pozisyonlardan kaynaklı toplam bulunması gereken teminatının risk limitini aşıp aşmadığı gün içi risk hesaplama anlarında kontrol edilir.

(4) Üyelere, ilave başlangıç teminatı yatırımları kaydı ile tanımlı risk limitini Prosedürde belirlenecek azami bir orana kadar aşma izni verilebilir. Prosedürde belirlenen azami oranın aşılması durumunda ise ilave başlangıç teminatı yatırılmış olmasına bakılmaksızın üyenin Piyasa'ya emir iletmesinin engellenmesi Borsa'dan talep edilebilir. İlave başlangıç teminatlarının üyenin kendisine ait olan veya üzerinde tasarruf hakkına sahip olduğu varlıklardan karşılanması zorunludur.

ALTINCI BÖLÜM

Teminatlara İlişkin Esaslar

Üyelik teminatı

MADDE 34- (1) Takasbank'a olan aidat, ücret, komisyon ve benzeri yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla, genel MKT üyeleri 10.000 TL, doğrudan MKT üyeleri ise 5.000 TL üyelik teminatı yatırır. Bu tutar Piyasa'da yaşanan gelişmeler dikkate alınarak Kurul'un onayı alınmak şartıyla Yönetim Kurulu tarafından yeniden belirlenebilir. Üyelik teminatı Türk Lirası olarak yatırılır.

(2) Üyelerin birinci fıkra kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, Takasbank ilgili tutarı üyelik teminatından tahsil eder. Tahsil işleminden sonra Üye, üyelik teminatını 3 iş günü içerisinde birinci fıkrada yer alan tutarlara tamamlar. Eksik tutarın tamamlanmaması halinde, ilgili tutar üyeden re'sen tahsil edilir.

(3) Üyelik sona ermesi durumunda, üyenin Takasbank'a olan tüm yükümlülüklerinin tasfiye edilmiş olması şartı ile üyelik teminatı iade edilir.

Teminatlar

MADDE 35- (1) BİAŞ Pay Piyasası'nda MKT hizmeti verilen menkul kıymet pozisyonlarından kaynaklanan risklerin karşılanması amacıyla üyelere teminat talep edilir. Teminatların hesaplanmasında kullanılacak parametrelerin belirlenmesinde güven düzeyi % 99,50'den, elde tutma süresi ise 2 günden az olmamak üzere Prosedür'de belirlenecek güven düzeyleri ve elde tutma süreleri kullanılır. Volatilité hesaplamalarında kullanılacak tarihsel veri setlerinin, temin edilebildiği takdirde asgari son 12 aylık dönemi

kapsaması zorunludur.

(2) Piyasa’da MKT hizmeti verilen menkul kıymet pozisyonlarına ilişkin teminat gereksinimlerinin hesaplanmasında portföy bazlı net teminatlandırma yöntemi kullanılır. Teminat gereksinimi hesaplanırken müşterilere ait pozisyonlar ile üye portföyüne ait pozisyonlar arasında netleştirme yapılmaz. Teminatlandırma yöntemine ilişkin uygulama esasları Prosedür’de açıklanır.

(3) Üye kendi portföyünden kaynaklanan teminat yükümlülüğünü kendisine ait, çoklu müşteri pozisyon hesaplarından kaynaklanan teminat yükümlülüğünü ise kendisine ait veya üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu teminatlardan, işlemci kuruluş portföyü veya müşteri pozisyonlarından kaynaklanan teminat yükümlülüğünü ise kendisine ait veya işlemci kuruluştan temin edilen işlemci kuruluşa ait veya işlemci kuruluşun üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu teminatlarla karşılamak zorundadır. Takasbank tarafından çoklu pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş teminat hesaplarına üyeleri tarafından yatırılan teminatların Üyeye ait olduğu kabul edilir.

(4) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin pozisyonlar Üyeye ait, münferit bir hesapta MKT hizmeti verilen pozisyonlardan ayrı takip edilir ve takas için alınan teminat tutarı bu hesapta yer alan netleşmiş pozisyonlar üzerinden hesaplanır. Takas için alınan teminatların değerlemesinde MKT hizmeti verilen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin olarak tespit edilen parametreler ve varlıklar kullanılır.

Teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilebilecek kıymetler

MADDE 36- (1) Üyeler tarafından, teminat yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla aşağıdaki varlıklar kullanılabilir. Takasbank Yönetim Kurulu Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’nin 19 uncu maddesi ile belirlenen diğer varlıkları da teminat veya garanti fonu katkı payı olarak kabul etmeye yetkilidir.

- a) Nakit Türk Lirası,
- b) Konvertibl Döviz,
- c) Devlet İç Borçlanma Senedi,
- ç) T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond),
- d) T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları,
- e) BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri,
- f) Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları,
- g) Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları,
- ğ) Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın,
- h) İpotek teminatlolu menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlolu menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler
- ı) Borsa İstanbul A.Ş. payları,
- i) Elektronik ürün senedi.

(2) Takasbank üyenin kredi değerliliği ile teminat olarak aldığı varlıkların değeri arasında var olabilecek spesifik korelasyon ilişkileri sebebiyle üye ile bağlantılı gördüğü menkul kıymet ve garantileri teminat veya garanti fonu katkı payı olarak kabul etmeyebilir veya bunların teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilmesini sınırlandırabilir. Üyenin kredi değerliliği ile bağlantılı görülen varlıklara ilişkin teminat uygulama esasları Prosedür ile belirlenir.

(3) İpotek teminatlolu menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlolu menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler grubunda teminat olarak kabul edilecek varlıklara ilişkin

kriterler ve bu grupta yer alan kıymetler ile Borsa İstanbul A.Ş. paylarının teminata kabul edilecekleri tarih Prosedür’de belirlenir.

(4) Takasbank teminat veya garanti fonu katkı payı olarak kabul ettiği varlıklar için tek bir piyasa veya MKT hizmeti verdiği tüm piyasaların toplamı için Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’nin 43 üncü maddesi çerçevesinde konsantrasyon limitleri uygulayabilir. Konsantrasyon limitlerinin uygulama esasları Prosedür ile belirlenir.

(5) Takasbank tarafından teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilen varlıkların değerlendirilmesinde kullanılacak teorik fiyatlandırma formülleri ve yöntemleri Takasbank internet sitesinde yayınlanır.

Değerleme katsayıları

MADDE 37- (1) Teminatlara ve garanti fonu katkı paylarına uygulanacak, kesinti oranlarını yansıtan, değerlendirme katsayılarının hesaplanmasında Takasbank tarafından uygun görülen parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerlendirme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

(2) Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,75’den, kullanılacak likidite etme süresi ise 2 iş gününden az olamaz. Hesaplamalarda kullanılacak tarihsel verinin 1 yıldan az olmaması esastır. Yeterli veya hiç tarihsel verinin bulunmadığı varlıklar için değerlendirme katsayıları, benzer niteliklere sahip varlıklar için hesaplanan katsayılar kıyas alınarak belirlenir.

Teminat kompozisyon limitleri

MADDE 38- (1) Piyasa’da hesaplanan başlangıç ve değişim teminatı toplamının en az %10’unun Türk Lirası nakit teminattan oluşması gerekir. Yönetim Kurulu Piyasa’daki gelişmelere göre bu oranı artırmaya yetkilidir. Türk Lirası nakit dışında teminata kabul edilecek diğer varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri için aşağıda verilen tabloda belirtilen oranlar uygulanır. Takasbank Yönetim Kurulu teminat olarak kabul edilecek yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye veya bu Yönerge ile belirlenmiş olanlar da dâhil kompozisyon limitlerinde değişiklik yapmaya yetkilidir.

İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti	Alt Grup Limiti (Grup Limiti Yüzdesi Olarak)
Nakit Türk Lirası	En Fazla %100	-
Konvertible Döviz(USD/EUR/GBP)	En Fazla %90	-
Devlet İç Borçlanma Senedi	En Fazla %90	%35 (ISIN Bazında)
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond)	En Fazla %90	%35 (ISIN Bazında)
T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla %90	%25 (ISIN Bazında)
BIST100 endeksinde bulunan pay senetleri	En Fazla %90	%20

Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	%20
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	%20
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	En Fazla %25	-
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	En Fazla %50	%40
Borsa İstanbul A.Ş. payları	En Fazla %50	-
Elektronik ürün senedi	En Fazla %25	%20

(2) Teminat olarak yatırılacak kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında kullanılacak kesinti oranlarını yansıtan değerlendirme katsayıları Prosedür’de açıklanır.

(3) Grup limitleri toplam yatırılmış teminat üzerinden hesaplanır. Alt grup limitlerinin hesaplanmasında ilgili varlık tutarının grup limiti uygulanmış toplam değerlendirilmiş kısmı dikkate alınır.

(4) Teminat olarak kabul edilen varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden gün içerisinde risk hesaplama anlarında, teminat yatırma ve çekme işlemlerinde ve her işlem günü sonunda değerlemeye tabi tutulur. Teminat değerlerinin belirlenmesine ilişkin uygulama esasları Prosedür’de açıklanır.

Teminatların mülkiyeti

MADDE 39- (1) MKT hizmeti çerçevesinde alınan teminatların mülkiyeti Kanunun 78 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde Takasbank’a geçer. Takasbank, sözleşme kurulduğu anda ve teminat konusu varlıkların kanuni usullere uyarak devredilmesi sonucu mülkiyet hakkına sahip olur.

(2) Üyenin temerrüdü nedeniyle ya da ilgili mevzuat veya sözleşme hükümlerinde öngörülen nedenlerle teminatlardan Takasbank’ın alacaklarının karşılanması söz konusu olduğunda Takasbank, herhangi bir ihbar veya ihtarda bulunma, süreverme, adli veya idari merciden izin ya da onay alma, teminatın açık artırma ya da başka bir yol ile nakde çevrilmesi gibi herhangi bir ön şartı yerine getirme yükümlülüğü olmaksızın, teminat konusu malvarlığını, Borsa veya teşkilatlanmış diğer bir piyasada kote ise bu piyasada satarak, satım bedelinden alacağını karşılama veya bu araçların değerini borçlunun yükümlülüklerinden mahsup etme hakkına sahiptir.

(3) Kanunun 78 inci maddesi uyarınca teminatların mülkiyeti Takasbank’a ait olduğundan, teminattan doğan haklar da Takasbank’a aittir. Takasbank, yükümlülüklerin yerine getirilmesi şartıyla, vade sonunda teminatları hakları ile birlikte Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’nin 27 nci maddesi hükümleri çerçevesinde ve Üye talebi doğrultusunda iade eder.

Teminatların izlenmesi ve yönetimi

MADDE 40- (1) Üyenin portföyüne, müşterilerine, işlemci kuruluş portföyüne veya müşterilerine ait pozisyonlarla ilişkilendirilen teminatlar, üyeye bağlı hesaplarda ayrı ayrı izlenir. İşlemci kuruluşa veya müşterilerine ait pozisyonlarla ilişkilendirilmiş teminatlar, üyenin kendi portföyüne veya müşterilerine ait

pozisyonlardan kaynaklanan teminat açıklarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılamaz. Üyenin tekil veya çoklu müşteri pozisyonları ile ilişkilendirilmiş teminatları, üyenin kendi portföyüne ait hesaplardan kaynaklanan teminat açıklarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılamaz. Tekil müşteri pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş teminatlar sadece ilgili müşteriye ait pozisyonlardan kaynaklanan teminat ihtiyaçlarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılabilir. Üye portföyü ile ilişkilendirilmiş teminatlar, üyeye bağlı tüm pozisyon hesaplarından kaynaklanan teminat ihtiyaçlarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılabilir. Kanunun 78 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü saklıdır.

(2) Kanun'un 79 uncu maddesi uyarınca Takasbank'ın, merkezi karşı taraf olarak yerine getirdiği işlemler nedeniyle teminat olarak aldığı malvarlığı değerleri üzerindeki hak ve yetkisi hiçbir şekilde sınırlandırılmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde, üyenin herhangi bir sebeple tasarruf yetkisinin bulunmaması Takasbank'ın iyi niyetli aynı hak iktisabına engel olmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde üçüncü kişilerin istihkak ya da sınırlı aynı hak iddiaları Takasbank'a karşı ileri sürülemez.

(3) Teminat veren hakkında konkordato mühleti tanınması, konkordatosunun tasdiki, iflastan sonra konkordato mühleti tanınması, malvarlığının terki suretiyle konkordato süreci içine girmesi, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, iflası, iflasın ertelenmesi veya 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu çerçevesindeki takip prosedürleri ya da Kanun'un tedrici tasfiye ile ilgili hükümleri Takasbank'ın teminatlar üzerindeki hak ve yetkisini hiçbir şekilde sınırlandıramaz.

Teminat yatırma veya çekme işlemleri

MADDE 41- (1) Teminat olarak kabul edilebilecek varlıklara ilişkin yatırma, çekme ve değiştirme usul ve esasları ile bunlara ilişkin süreler Prosedür'de belirlenir.

Nakit teminat ve garanti fonu katkı paylarının nemalandırılması

MADDE 42- (1) Üyeler tarafından tesis edilen nakit Türk Lirası teminat ve garanti fonu katkı payları, varsa zorunlu karşılık olarak tesis edilecek kısmı düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden, kredi riski ve likidite koşulları dikkate alınarak, Prosedür'de belirlenen esaslar çerçevesinde Takasbank tarafından mümkün olan en iyi koşullarla nemalandırır. Nemalandırma işlemi, nemaya konu tutarın bankalara depo ya da mevduat olarak yatırılması ile repo işlemine konu edilmesi suretiyle, Takasbank limitleri dâhilinde yapılır. Takasbank nemalandırma amacıyla nakit teminatları organize para piyasalarına da plase edebilir. Olağandışı piyasa koşullarında nemalandırma yapılmayabilir. Piyasa koşulları nedeniyle Takasbank tarafından nemalandırma yapılamaması halinde nema ödenmez.

(2) Teminat ve garanti fonu katkı paylarının varsa zorunlu karşılık yükümlülüğü düşüldükten sonra kalan tutarının nemalandırılmasından elde edilen brüt nema tutarlarından, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) ve diğer yasal maliyetler ile Takasbank tarafından önerilen ve Kurul tarafından uygun görülen bir oranda "teminat takip ve nemalandırma ücreti" olarak Takasbank tarafından tahsil edilecek tutarın düşülmesi suretiyle kalan bakiye, ilgili hesaplara nema olarak eklenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Garanti Fonuna İlişkin Esaslar

Garanti Fonu ve genel esasları

MADDE 43- (1) Takasbank, Piyasa'da vereceği MKT hizmeti kapsamında, üyelerin temerrüde düşmesi halinde oluşabilecek zararların ilgili üyelerin teminatlarını aşan kısmı için kullanılmak üzere üyelerin katkı payları ile oluşturulan bir garanti fonu kurar. MKT üyelerinin garanti fonuna katılımı zorunludur.

(2) MKT üyelerinin garanti fonu katkı payları, yatırılmış ve Takasbank tarafından talep edilmesi halinde yatırılacak ilave garanti fonu katkı paylarından oluşur. Garanti Fonunun MKT Yönetmeliği, Yönerge ve Prosedür hükümleri çerçevesinde kullanılması durumunda, MKT üyelerinden yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarını geçmemek üzere ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde Üyelerden en fazla dört sefer ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. Bir seferde talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı, her bir üye için, talebe mesnet teşkil eden temerrütlerin vuku bulduğu ay için hesaplanmış yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz. İlave garanti fonu katkı payı tutarı, bir kez yatırılmış tutarın tamamı olarak veya dilimler halinde toplam yatırılmış tutarı geçmemek şartıyla birden çok kez talep edilebilir.

(3) Üyelikten ayrılma talebini Yönerge ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra ileten ve bu talepleri henüz Yönetim Kurulu'nca karara bağlanmamış veya MKT üyeliğinden ayrılma talebi Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmiş, ancak yatırılmış garanti fonu katkı payının iadesi için süre verilmiş MKT üyelerinin maruz kalabileceği maksimum garanti fonu yükümlülüğü, talep tarihinde henüz çözümlenmesi devam eden bir temerrüdün mevcut olmaması halinde, talepte bulunulan ayın ilk iş günü gün sonu işlemleri kapsamında hesaplanan garanti fonu tutarının iki katı, aksi takdirde üç katıdır. Üyelikten ayrılma talebinin sözkonusu yükümlülüklerin yerine getirilmeden yapılması durumunda ise bu oranlar üç ve dört katı olarak uygulanır. Takasbank tarafından muhtemel garanti fonu yükümlülüklerinden kaçınmak için MKT üyeliğinden ayrıldığı veya ayrılma talebinde bulunduğu değerlendirilen kuruluşlar tekrar MKT üyeliğine kabul edilmeyebilir.

(4) Temerrüde düşen Üyenin işlem teminatları, garanti fonu katkısı, varsa sigorta poliçelerinden yapılacak tazminler ve Takasbank tarafından Piyasa'da karşılanmış riskler için yapılan sermaye tahsisi yetersiz kalmadıkça, diğer Üyelerin garanti fonu katkı paylarına başvurulamaz.

(5) Üyeliğin sonlanması halinde Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 33 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde garanti fonu katkı payı geri ödenir.

(6) Garanti fonundaki varlıklar amacı dışında kullanılamaz.

(7) Üyeler tarafından garanti fonuna yatırılacak katkı paylarının, kendi mülkiyetlerindeki varlıklardan karşılanması esastır.

(8) Garanti fonu, Takasbank tarafından temsil ve idare edilir.

(9) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilemeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin pozisyonlar garanti fonu hesaplamalarında dikkate alınmaz.

Garanti fonunun büyüklüğü ve üyelerce yapılacak katkı payı

MADDE 44- (1) Garanti fonunun büyüklüğü, en büyük açık pozisyona sahip üye ile ikinci ve üçüncü en büyük açık pozisyona sahip üyelerin stres koşullarında birlikte temerrüdü halinde ortaya çıkacak kaynak ihtiyacının büyük olanından az olamaz. Kaynak ihtiyacı üyelerin stres koşulları altında hesaplanan risklerinin işlem teminatları ile karşılanabilen kısmı dışında kalan bölümünden oluşur. Stres koşullarındaki riskin istatistiksel yöntemlerle tahmininde sırasıyla %99,75; 2 işgünü ve 5 yıldan az olmamak üzere Prosedür'de

belirlenen istatistiksel güven düzeyi, elde tutma süresi ve tarihsel veri kullanılır. Takasbank piyasa şartlarını, teminat yoğunlaşmalarını ve temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterlilik düzeyini gözeterek, asgari garanti fonu yükümlülüğünü, istatistiksel olarak hesaplanan yükümlülüğünden daha yüksek belirleyebilir.

- (2) Garanti fonunun toplam büyüklüğüne ilişkin hesaplama 3 aydan fazla olmamak kaydı ile yenilenerek mevcut garanti fonunun yeterliliği sınanır.
- (3) Üyelerin garanti fonuna yapacakları katkı, sabit ve taşınmış oldukları riskleri ile orantılı olarak hesaplanan değişken katkı paylarından oluşur.
- (4) Sabit katkı payı olması gereken garanti fonu büyüklüğünün üye sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama tutarı geçmeyecek bir seviyede belirlenerek Prosedür’de duyurulur.
- (5) Değişken katkı payı, Takasbank tarafından üyenin piyasada bulundurması gereken ortalama teminat tutarı gözetilerek hesaplanır. Üye ekranları vasıtasıyla duyurulur.
- (6) Bir üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı, sabit katkı payı tutarından az olamaz.
- (7) Oluşturulacak garanti fonunun büyüklüğünün hesaplanmasında ve üyelerin değişken katkı payına esas teşkil eden ortalama piyasa katılımının belirlenmesinde kullanılacak veri setinin uzunluğu Prosedürde açıklanır.
- (8) Garanti Fonu katkı payı yükümlülükleri her ayın ilk iş günü itibarıyla hesaplanır, takip eden iş günü itibarıyla güncellenir. Prosedürde belirlenen sürede Takasbank tarafından hesaplara yansıtılan garanti fonu katkı payı tutarına isabet eden değerlendirilmiş teminat tutarının hesaplara yatırılması gerekir. Yatırılmayan tutarlar için temerrüt hükümleri uygulanır.
- (9) Üyelerin garanti fonu katkı payı hesaplamaları ilgili üyelerin risk durumu ve piyasa koşulları gözetilerek Takasbank tarafından sekizinci fıkrada belirtilen tarihten bağımsız olarak herhangi bir zamanda da yapılabilir.

Garanti fonuna katkı payı olarak kabul edilebilecek kıymetler ve katkı payı tamamlama yükümlülüğü

MADDE 45- (1) Garanti fonuna katkı payı kabul edilecek varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Takasbank Yönetim Kurulu garanti fonu katkı payı olarak kabul edilecek varlıkların kompozisyon limitlerini piyasa koşullarına göre değiştirmeye ve yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye yetkilidir.

Garanti Fonu’na Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti	Alt Grup Limiti (Grup Limiti)
Nakit Türk Lirası	En Fazla %100	-
Konvertibl Döviz (USD/EUR/GBP)	En Fazla %100	-
Devlet İç Borçlanma Senedi	En Fazla %100	%35 (ISIN Bazında)
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro Tahvil (Eurobond)	En Fazla %100	%35 (ISIN Bazında)
T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla %100	%25 (ISIN Bazında)
BIST100 endeksinde bulunan pay senetleri	En Fazla %90	%20
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	%20

Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	%20
Borsalarda işlem gören standartta altın	En Fazla %25	-
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteye dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	En Fazla %50	%40
Borsa İstanbul A.Ş. payları	En Fazla %50	-
Elektronik ürün senedi	En Fazla %25	%20

- (2) Garanti fonu katkı payı olarak yatırılacak kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında kullanılacak kesinti oranlarını yansıtan değerlendirme katsayıları Prosedür’de açıklanır.
- (3) Kompozisyon sınırları toplam yatırılmış katkı payı üzerinden hesaplanır. Alt kompozisyon sınırlarının hesaplanmasında ilgili varlık tutarının toplam değerlendirilmiş kısmı dikkate alınır.
- (4) Garanti fonu katkı payı olarak kullanılan nakit dışı varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen, Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden değerlemeye tabi tutulur.
- (5) Gün sonu değerlemesi sonucunda katkı payı eksiği bulunan hesaplara, katkı payı tamamlama çağrısı yapılır. Katkı paylarının Prosedür’de belirlenen sürenin sonuna kadar tamamlanması gerekir. Tamamlanamayan tutarlar için temerrüt hükümleri uygulanır.
- (6) Garanti Fonu içindeki nakit dışı varlıklar Üyenin talebi doğrultusunda değiştirilebilir.

Garanti fonunun kullanım esasları

MADDE 46- (1) Temerrüt yönetiminde, Takasbank Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine kadar kullanılacak kaynakların yetersiz kalması ve nakit yatırılan garanti fonu katkı paylarının yetersiz kalacağı anlaşıldığında, garanti fonundaki temerrüde düşmemiş üyelere ait nakit dışı katkı payları nakde tahvil edilmeye başlanır.

- (2) Garanti fonuna, ilgili temerrüdün ortaya çıktığı tarihten sonra katılan üyelere yatırılan veya mevcut üyelerin temerrüdün ortaya çıkmasından sonra aldıkları risklere karşılık yatırdıkları katkı payları kullanılmaz.
- (3) Garanti fonuna başvurulmasını gerektiren hallerde, temerrüt nedeniyle oluşan zararın kapatılmasına kadar geçecek süre içinde garanti fonundan katkı payı çekilmesine izin verilmez.
- (4) Katkı paylarına başvurulmasında en likit varlıktan başlayarak, nakde tahvil kabiliyetinin yüksekliği esas alınır. Garanti fonundaki nakit dışı teminatlardan nakde tahvil edilen ancak kullanılmayan nakit tutarlar, nakit dışı teminatları kullanılan üyelere oransal olarak iade edilir.
- (5) Garanti fonuna maledilecek zararın temerrüde düşmemiş üyelere dağıtımında, üyelerin garanti fonu içindeki payları esas alınır.
- (6) Üyeler temerrüt yönetimi çerçevesinde kullanılmış olan yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarlarını, 3 iş günü içerisinde tekrar yatırmakla yükümlüdürler.
- (7) Garanti fonuna maledilecek zararın fon büyüklüğünün %50’sini aşması muhtemel görüldüğünde, üyelere taahhüt ettikleri ilave katkı paylarını yatırmaları talep edilebilir. Üyeler ilave katkı paylarını talepten sonra 5 iş günü içinde yatırmakla yükümlüdür. İlgili temerrüdün kapatılmasında kısmen veya hiç kullanılmayan ilave katkı payları iade edilebilir. Talep edildiği halde temerrüdün kapatılmasında

kullanılmadan iade halinde, ilave garanti fonu katkı talebinde bulunulmamış sayılır.

(8) Bir aylık dönemde üyeden talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı tutarı, üyenin o ay için hesaplanan yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz.

(9) Temerrüt nedeniyle üyelerden talep edilen ilave garanti fonu katkı paylarının kısmen veya tamamen kullanılması halinde üyelerden garanti fonu yükümlülüklerini 44 üncü madde uyarınca hesaplanan miktara tamamlamaları istenir. Aynı ay içerisinde üyenin diğer üyelerin temerrüdü halinde katlanacağı maksimum zarar sınırını aşan garanti fonu katkı payları ay sonuna kadar sadece kendi temerrütleri halinde kullanılır. 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde maksimum ilave garanti fonu katkı payı yükümlülüğünü yerine getiren üyelerden talep edilecek normal garanti fonu katkı payı tutarları içinde bulunulan bir yıllık dönem tamamlanıncaya kadar sadece kendi temerrütleri için kullanılır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

MKT Hizmeti Verilen Kıymetlerde Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

Genel esaslar

MADDE 47- (1) Aşağıdaki durumların varlığı halinde, başkaca bir ihbara gerek kalmaksızın ilgili üyenin temerrüde düştüğü kabul edilir ve temerrüt hükümleri uygulanır.

- Takasbank tarafından hesaplanan gün içi ve gün sonu teminat tamamlama yükümlülüklerinin, Prosedür'de belirlenen süre içerisinde yerine getirilmemesi;
- Takas işlemlerine ilişkin yükümlülüğün Prosedür'de belirlenen saatin sonuna kadar yerine getirilmemesi;
- Garanti fonu ve ilave garanti fonu katkı payları tamamlama yükümlülüklerinin süresi içerisinde yerine getirilmemesi
- Yönergenin 13 üncü maddesi kapsamında üyenin yükümlülüklerinin Takasbank tarafından tasfiye edilmesine karar verilmesi.

(2) Temerrüt halinde, Takasbank tarafından üyenin ilgili hesaplarındaki teminatlarını çekmesine izin verilmez. Takasbank temerrüt büyüklüğünü gözeterek, üyenin hesapları üzerinden emir iletiminin engellenmesini Borsa'dan isteyebilir.

(3) Takasbank tarafından üyeye temerrüt halini sona erdirmesi için en fazla temerrüt tarihini takip eden iş günü Prosedür'de belirlenen saate kadar süre verilebilir. Verilen süre sonuna kadar temerrüt halinin sona erdirilmemesi halinde, Takasbank tarafından, temerrüt nedeniyle oluşan pozisyon açığını kapatmak ve aynı gün valörlü (T+0) işlem yapılmak üzere Piyasa'ya emir iletilebilir. Emrin gerçekleştirilebilmesi için takas borcu karşılığı bloke edilen alacaklarının yanı sıra üyenin işlem teminatı ve garanti fonu katkı payı tutarları kullanılabilir.

(4) Takas, teminat ve garanti fonu yükümlülüklerinin Prosedür'de belirlenen sürelerde yerine getirilmemesi halinde temerrüt faizi uygulanır.

Kıymet temerrüdü

MADDE 48- (1) Yönerge'nin 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki kıymet temerrütlerinde Takasbank'ın mali sorumluluğu, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, kıymet takas tarihinde teslim; takas tarihinde teslim edilememesi halinde aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde Piyasa'dan temin edilerek teslim edilmesi; bu

şekilde teslimin de mümkün olamaması halinde ise aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan nakit karşılığına ek olarak teslimatın ya da ödemenin yapılacağı güne kadar hesaplanacak olan temerrüt faizinin belirlenen kısmının ödenmesi ile sınırlıdır.

(2) Takas işlemlerinde, kıymet teslimle yükümlü üyenin temerrüdü durumunda, alacaklı üyeye Takasbank tarafından takasa konu kıymetin teslimatı esastır. Kıymet takas borçlusunun temerrüt hükümleri saklı kalmak üzere, kıymet borcu kısmen veya tamamen temin edildiği takdirde, aynı gün içerisinde Takasbank tarafından takas alacaklısına teslim edilir. Kıymetin Piyasa'dan temin edilmesi sırasında Takasbank tarafından katlanılan maliyetler temerrüde düşen üyeden tahsil edilir.

(3) Takasbank tarafından teslimi gereken kıymetin Piyasa'dan kıymet temerrüdünü takip eden 2 iş günü içerisinde temin edilememesi durumunda, alacaklıya teslim edilemeyen kıymet miktarının bedeli ödenir. Ödenecek bedelin hesaplanmasında, temerrüde konu kıymetin ödeme gününden bir önceki günde oluşmuş ortalama işlem fiyatı esas alınır.

(4) Temerrüdün oluştuğu günkü kıymet alacaklısı üye ile temerrüdün nakdi ödemeyle sonlandırılacağı gündeki kıymet alacaklısı üye, temerrüt ve takas kaynaklı kıymetler aynı gün netleştirmeye konu edildiğinden farklılaşabilir. Nakdi ödeme kıymet temerrüdünü takip eden ikinci iş günü sonunda kıymet takas alacağını alamayan üyelere yapılır.

(5) Kıymet temerrüdü durumunda 50 nci madde kapsamında temerrüt faizi uygulanır. Kıymet Alacaklıya teslimatın tamamı gerçekleştirilene veya nakit ödeme ile kıymet borcu tasfiye edilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, tahsil edilen temerrüt faizi tutarının üçte ikisi (2/3) kadar ödeme yapılır. Hesaplanan faiz tutarının asgari temerrüt cezasının altında kalması durumunda, hesaplanan tutar üzerinden ödeme yapılır.

(6) Kıymet alacaklısının alacağını Takasbank tarafından nakit olarak ödenmesi halinde kıymet borçlusunun borcu da nakde dönüşmüş olur. Kıymet teslimat borcu nakde dönüştükten sonra borçlu söz konusu nakdi 50 nci madde kapsamında hesaplanacak olan temerrüt faizi ile birlikte ödemekle yükümlüdür.

(7) Kıymet temerrüdüne ilişkin diğer hususlar Prosedürle belirlenir.

Nakit temerrüdü

MADDE 49- (1) Yönerge'nin 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki nakit temerrütlerde Takasbank'ın mali sorumluluğu, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, nakdin takas tarihinde ödenmesi; nakdin takas tarihinde ödenmemesi halinde, piyasa şartları ve Takasbank'ın likidite imkânlarına bağlı olarak aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde ödeme ve buna ek olarak ödemenin yapılacağı güne kadar hesaplanacak olan temerrüt faizinin belirlenen kısmı ile sınırlıdır.

(2) Nakit borcu kısmen veya tamamen kapatıldığı takdirde aynı gün içerisinde takas alacaklısına ödeme yapılır. Verilen süre sonuna kadar temerrüt halini sona erdirmeyen üye için temerrüt tarihini takip eden iş günü sonuna kadar Takasbank tarafından aynı gün valörü ile (T+0) nakit yükümlülüğü karşılığı blokede bulunan kıymetlerin satışı yapılmak üzere Piyasa'ya emir iletilir. Yükümlülüğün sonlandırılabilmesi için üyenin teminat ve garanti fonu tutarları kullanılabilir.

(3) Temerrüdün oluştuğu günkü nakit alacaklısı üye ile temerrüdün sonlandırılacağı gündeki nakit alacaklısı üye, temerrüt ve takas kaynaklı kıymetler ile nakit aynı gün netleştirmeye konu edildiğinden farklılaşabilir. Takasbank tarafından teslimi gereken nakdin Piyasa'dan temerrüdü takip eden 2 iş günü içerisinde temin edilememesi durumunda nakdi ödeme, nakit temerrüdünü takip eden ikinci iş günü sonunda nakit takas alacağını alamayan üyelere yapılır.

- (4) Nakit temerrüdü durumunda 50 nci madde hükümleri uyarınca temerrüt faizi uygulanır. Nakit teslimat alacaklısına, nakit teslimatın tamamı gerçekleştirilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, tahsil edilen temerrüt faizi tutarının üçte ikisi (2/3) kadar ödeme yapılır. Hesaplanan faiz tutarının asgari temerrüt cezasının altında kalması durumunda, hesaplanan tutar üzerinden ödeme yapılır.
- (5) Nakit teslimat borçlusu söz konusu nakdi 50 nci madde kapsamında hesaplanacak olan temerrüt faizi ile birlikte ödemekle yükümlüdür.
- (6) Nakit temerrüdüne ilişkin diğer hususlar Prosedürle belirlenir.

Temerrüt faizi

MADDE 50- (1) Takas, teminat ve garanti fonu yükümlülüklerini belirlenen saatten sonra yerine getiren üyelerden temerrüt faizi, yasal yükümlülükleri ile birlikte tahsil edilir.

(2) Temerrüt faizinin hesaplanmasında, temerrüde düşülen tarih ile yükümlülüğün yerine getirildiği tarih arasındaki süre dikkate alınır. Şu kadar ki, takas tarihinde belirlenen son saatten sonra ancak aynı gün yerine getirilen yükümlülükler için temerrüt faizi katsayısı farklılaştırılabilir.

(3) Temerrüde düşen üyeye, yerine getirilmeyen yükümlülük tutarının; BİAŞ Repo Ters Repo Pazarı, TCMB Bankalararası Para Piyasası veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının Prosedürle belirlenen katsayılar esas alınarak hesaplanacak tutarı kadar temerrüt faizi uygulanır.

(4) Asgari temerrüt matrahının altındaki tutarlara temerrüt hükümleri uygulanmaz. Asgari temerrüt matrahı, Prosedür ile belirlenir.

(5) Tahsil edilecek temerrüt faizlerine alt sınır uygulanır. Asgari temerrüt faizi, Prosedür ile belirlenir.

(6) Asgari temerrüt matrahı ve asgari temerrüt faizine ilişkin tutarlar, Piyasa koşulları doğrultusunda Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme oranı da dikkate alınarak belirlenir ve uygulama öncesinde üyelere duyurulur.

(7) Takasbank, borcun kısmen veya tamamen ifa edilmemesinden dolayı temerrüt faizini aşan bir zarara uğramışsa, bu zarar temerrüde düşen Üye tarafından tazmin edilir.

Tahakkuk, bildirim ve tahsilat

MADDE 51- (1) Tahakkuk eden temerrüt faizi diğer yasal yükümlülükler ile birlikte tahakkuk tarihinden itibaren 3 iş günü içerisinde ödenir.

(2) Tahakkuk ettirilen temerrüt faizinin bildirimini üye ekranları aracılığı ile elektronik ortamda yapılır. Bildirim elektronik ortamda gönderilmesini müteakip üyenin başkaca bir ihbar veya bildirim gerek kalmaksızın bildirim aldığı kabul edilir.

(3) Tahakkuk ettiği halde süresi içinde üye tarafından yatırılmayan temerrüt faizi ve diğer yasal yükümlülükler, takip eden iş günü üyenin serbest hesabından Takasbank tarafından re'sen tahsil edilir. Tahsil edilemediği takdirde temerrüt yönetim sürecine ilişkin 52 nci madde hükümleri çerçevesinde faiz ve diğer yasal yükümlülükler de tahsil edilir.

Temerrüt yönetim süreci

MADDE 52- (1) Takas, teminat ve garanti fonu katkı payı yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeyen ve Yönerge'de belirlenen süreler içinde Takasbank tarafından Piyasa'da yapılan işlemler sonucunda takas,

teminat ve garanti fonu katkı payı borcu kapatılmayan üyenin ilgili temerrüdü MKT Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesi uyarınca Borsa, Kurul, TCMB ve ilgili üyeye bildirilir ve üyenin hesapları üzerinde her türlü işlem yapma yetkisi durdurulur.

(2) Üye'ye ilave olarak varsa üyeye bağlı işlemci kuruluşların da Piyasa'da işlem yapma yetkisinin kaldırılması Borsa'dan talep edilebilir.

(3) Takasbank, temerrüde düşen üyelere ilişkin nakit işlem teminatı tutarları ve garanti fonu katkı paylarının nemalandırma faaliyetinin dışında tutulmasına karar verebilir.

(4) Takasbank, temerrüde düşen üye hakkında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri çerçevesinde, sadece bunlarla sınırlı olmamak üzere, aşağıdaki önlemlerin bir ya da birkaçını uygulayabilir. Şu kadar ki temerrüt yönetim araçlarının kullanımında temerrüdün nedeni ve piyasalara etkileri göz önünde bulundurulur.

a) Temerrüde düşmemiş müşteri hesaplarındaki açık pozisyonların, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 26 ncı maddesi uyarınca teminatlarıyla birlikte tamamen ya da kısmen temerrüde düşmeyen bir üyeye taşınması;

b) Temerrüde düşen üyenin kendi portföyüne ve kendisine bağlı teminat açığı bulunan müşteri hesaplarındaki nakit dışı teminatları ve garanti fonu katkı paylarının nakde çevrilmesi;

c) Üyenin diğer piyasalardaki işlem teminatı fazlalıklarının kullanılması,

ç) İlgili Piyasa'da riskinin bulunmaması kaydıyla, üyenin diğer piyasalardaki garanti fonu katkı paylarının kullanılması,

d) Temerrüde düşmemiş üyelere ait garanti fonu katkı paylarının kullanımı için 46 ncı madde uyarınca hareket edilmesi,

e) Müşterilerin pozisyonlarının ve teminatlarının gerektiğinde re'sen veya müşterilerin talebiyle temerrüde düşen üyenin rızası aranmaksızın diğer üyelere taşınması,

f) Pozisyonların re'sen kapatılması,

g) Aynı tarafla olan borç, alacak, pozisyon, teminat, hak ve yükümlülüklerin netleştirilmesi.

(5) Takasbank tarafından temerrüde düşen üye hakkında bu Yönerge'de yer alan temerrüt hükümlerinin ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin Beşinci Bölümü hükümlerinin tatbiki sonrasında oluşan ve temerrüde düşen üyeye ait teminat ve garanti fonu katkı paylarıyla karşılanamayan açıklar Takasbank ve diğer Üyelerin zararı olarak tanımlanır ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan sıra ile üstlenilir. Temerrüde düşen üyeden daha sonra yapılacak tahsilatlar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin beşinci fıkrası uyarınca dağıtılır.

(6) Takasbank, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 36 ncı maddesi çerçevesinde karşılanmış risklere tahsis edilen sermayenin temerrüt nedeniyle kullanılması durumunda eksilen miktarı, bir ay içinde tamamlar. Bir yıllık sürede bu şekilde tamamlanacak tahsis edilen sermaye miktarı dönem başında belirlenen miktarı aşamaz. Eksilen sermayenin tamamlanmasına kadar geçecek bir aylık sürede tekrar temerrüt yaşanması halinde varsa tahsis edilen sermayeden arta kalan kısım kullanılır. Yetersiz kalan bölüm için temerrüde düşmemiş üyelerin garanti fonuna başvurulur. Sermayenin yeniden tamamlanması, kullanılmış garanti fonu katkı paylarının iadesini gerektirmez.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Transfer İşlemleri

Genel İlkeler

- MADDE 53-** (1) Üyeler, saklama hesaplarında bulunan kıymetleri başka bir üye hesabına transfer edebilirler.
- (2) Kaydi menkul kıymet transfer işlemleri, MKK sisteminde müşteri hesapları arasında gerçekleştirilir.
- (3) Üyeler arası transfer işlemleri Sistemde serbest ve şartlı virman olmak üzere 2 şekilde gerçekleştirilebilir.
- (4) Transfer işlemlerinin üyelerin yetkilendirdiği personel adına tahsis edilen kullanıcı kodu ve şifreler ile Takasbank tarafından Prosedürde belirlenen saatler içerisinde gerçekleştirilmesi esastır.
- (5) Yarım gün resmi tatil olan tarihlerde geçerli olacak süreler Takasbank tarafından ayrıca belirlenerek üyelere duyurulur.
- (6) Transfer işlemlerine ilişkin süreler Prosedür'de belirlenir.

ONUNCU BÖLÜM

Son Hükümler

Ücret ve komisyonlar

MADDE 54- (1) Takasbank'ın bu Yönerge kapsamında sunmuş olduğu hizmetlere ilişkin olarak Üyelerine uygulayacağı ücret ve komisyonlar hakkında Genel Yönetmeliğin 35 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Disiplin hükümleri

MADDE 55- (1) Bu Yönerge'de belirlenen yükümlülüklere uymayan üyeler hakkında, Yönerge'de yer alan hükümlere ek olarak Merkezi Takas Yönetmeliği'nin Yedinci Bölümünde yer alan disiplin hükümleri de uygulanır.

Olağanüstü durumlarda alınacak tedbirler

MADDE 56- (1) Takasbank, Piyasa takas işlemlerinin olumsuz etkileneceğini öngördüğü olağanüstü durumların varlığı halinde alınacak önlemleri belirlemeye ve uygulamaya yetkilidir. Söz konusu durumlarda Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 48 inci maddesinde yer alan tedbirleri almaya yetkilidir.

Yönerge'de hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler

MADDE 57- (1) Yönerge'de hüküm bulunmayan hallerde Merkezi Takas Yönetmeliği ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Geçici Hükümler

MADDE 58- (1) Piyasa'da 31/12/2018 tarihine kadar teminat mektupları, teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilebilir. 01/01/2019 tarihinden itibaren mevcut teminat mektupları teminat ve garanti fonu katkı payı olma niteliğini kaybeder. Üyeler bu süre içerisinde teminat mektuplarını diğer teminat türlerinden biri veya birkaçıyla değiştirmekle yükümlüdür. Buna ilişkin usul ve esaslar Prosedür ile belirlenir.

(2) İpotek teminatlolu menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlolu menkul kıymetler

ve varlığa dayalı menkul kıymetler için % 40 olarak belirlenen “Alt Grup Limiti” 31.12.2019 tarihine kadar 100% olarak uygulanır.

(3) Borsa İstanbul A.Ş. payları, Borsa İstanbul A.Ş.’nin alım garantisinin devam ettiği sürece teminat olarak kabul edilir.

(4) Teminata kabul edilen varlıklara yapılan eklemeler ile teminata kabul edilen varlıkların kompozisyon limitlerinde yapılan revizyonlar Prosedür’de yayınlanması sonrası geçerlilik kazanır.

Yürürlük

MADDE 59- (1) Yönerge yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

(2) Bu Yönerge’nin yürürlük tarihi itibarıyla İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Borsa İstanbul A.Ş. Pay Piyasası Takas ve Teminat Yönetimi Yönergesi yürürlükten kalkar.

Yürütme

MADDE 60- (1) Yönerge hükümlerini Yönetim Kurulu yürütür.